

เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture)

“เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) คือ ระบบการจัดการการผลิตด้านการเกษตรแบบองค์รวม ที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงวัตถุดิบที่ได้จากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้มาจากการดัดแปรพันธุกรรม (Genetic Modification) หรือ พันธุวิศวกรรม (Genetic Engineering) โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์ และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน”

กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564

โดยยึดการทำงาน
“เชิงพื้นที่เป็นหลัก”
7 พื้นที่เป้าหมาย

กำกับและตรวจสอบข้อมูล : นางสาวประพิศพรพรรณ อนุพันธ์
รวบรวมข้อมูลและจัดทำ : นายเกวลิช นาคสิทธิ์
กลุ่มคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร
โทร. 0 2940 6127

สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ไทย

- พื้นที่เกษตรอินทรีย์ไทยที่ได้รับมาตรฐาน 357,090.92 ไร่ (ที่มา; กรมพัฒนาที่ดิน 16 ธ.ค. 61)
- ตลาดคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น
- สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ ผักและผลไม้ เช่น กลัวยหอม สับปะรด กลัวยหอม สับปะรด เงาะ มะม่วง มังคุดทุเรียน ผักสลัด แครอท กระเจี๊ยบเขียว สมุนไพร ชา กาแฟ ฯลฯ

กรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินโครงการเกษตรอินทรีย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

1. พัฒนาเจ้าหน้าที่ด้านเกษตรอินทรีย์ 309 คน (ร้อยละ 103)
 2. พัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 5,145 ราย (ร้อยละ 102.9)
 3. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
 - 3.1 ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในแปลงใหญ่ 23 แปลง
 - 3.2 ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 32 ศูนย์
 - 3.3 ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดโยธธา 89 กลุ่ม 2,720 ราย
 - 3.4 ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ใน 3 จังหวัดน่าน ได้แก่ มหาสารคาม, ศรีสะเกษ, พัทลุง
- ปี 2562 อยู่ระหว่างดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรเป้าหมาย 3,000 ราย

ศักยภาพ/จุดเด่น	ปัญหา/ข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา-แก้ไข
1. การพัฒนาเกษตรอินทรีย์เป็นนโยบายของประเทศ มียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานและแผนขับเคลื่อนที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิต การบริโภค การค้า และบริการเกษตรอินทรีย์ เป็นที่ยอมรับในระดับสากล	1. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ ในเชิงลึก การถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิดการยอมรับการผลิตพืชอินทรีย์ยังทำได้ยาก	1. จัดอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง สร้างนักส่งเสริมการเกษตรมืออาชีพด้านเกษตรอินทรีย์ จัดทีมทำงานโค้ชเชิงเจ้าหน้าที่ใหม่ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM) ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระดับจังหวัด และศึกษาดูงาน
2. ผลผลิตพืชอินทรีย์เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคเนื่องจากเกิดกระแสความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพ ตระหนักถึงปัญหาการเจ็บป่วยในการบริโภคอาหารที่ไม่ปลอดภัย สินค้าเกษตรอินทรีย์มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลก ตลาดทั่วโลกมีความต้องการมากขึ้น	2. เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ และมีความเคยชินกับการทำการเกษตรแบบเดิมๆ ที่ใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี ฯลฯ และไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดการผลิตพืชอินทรีย์ครบ 12 ข้อ เช่น การจดบันทึก การสร้างแนวกันชน ขาดกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ฯลฯ	2. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกรก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ ให้เกิดการยอมรับจากเกษตรกร โดยอบรมถ่ายทอดความรู้ให้สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมให้เกษตรกรอินทรีย์เป็นทางเลือกของเกษตรกรที่ต้องการทำการเกษตรโดยไม่ต้องการใช้สารเคมี
3. เป็นทางเลือกในการทำเกษตรของเกษตรกรเพื่อหลีกเลี่ยงจากวัฏจักรเกษตรเคมี ที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิต และต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น	3. เกษตรกรขาดปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการทำเกษตรอินทรีย์ เช่น เมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ และแมลงศัตรูธรรมชาติ ฯลฯ	3. ส่งเสริมการผลิตปัจจัยต่างๆ ไว้ใช้เอง เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ (เชื้อไตรโตเดอร์มา บีเวเวเรีย) ปุ๋ยน้ำหมัก และสนับสนุนแมลงศัตรูธรรมชาติ (ตัวห้ำ ตัวเบียน) ฯลฯ
4. การผลิตเกษตรอินทรีย์เป็นระบบการผลิตที่ดูแลสุขภาพแวดล้อม รักษาสมดุลของธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ หลีกเลี่ยงการใช้สารสังเคราะห์ มีการนำภูมิปัญญา องค์ความรู้และนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตตามแนวทางธรรมชาติ	4. ตลาดจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ยังมีน้อยและราคายังไม่จูงใจกับเกษตรกร ขั้นตอนในการผลิตมีความยุ่งยาก แต่ราคาผลผลิตไม่ได้แตกต่างจากพืชที่มาจากการผลิตแบบเคมีทั่วไป	4. ส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มีความหลากหลายในพื้นที่ เช่น ตลาดเกษตรกร ตลาดชุมชน ตลาดสีเขียว ฯลฯ โดยใช้ตลาดนำการผลิตและสร้างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์
	5. ระบบการตรวจสอบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ของหน่วยงานราชการล่าช้า ยุ่งยาก หน่วยตรวจรับรองเข้าตรวจแปลงไม่ทัน ทำให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตไปก่อน จึงไม่สามารถรับรองแปลงได้ และค่าตรวจรับรองของหน่วยตรวจรับรองเอกชนมีราคาสูง	5. ตั้งคณะทำงานตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นระดับอำเภอ และให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ช่วยตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นร่วมกับเจ้าหน้าที่เพื่อให้ทันเวลา
	6. โปรแกรมฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของแต่ละหน่วยงานไม่เป็นระบบเดียวกัน ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลกันได้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่สามารถรู้ได้ว่าเกษตรกรรายใดได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ภายหลังจากได้รับการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นไปแล้ว	6. ปรับปรุงโปรแกรมพื้นฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของแต่ละหน่วยงานให้เป็นระบบเดียวกัน สามารถเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อความสะดวกของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่